

N.F.S. Grundtvig “Den ny Udgave af Snorros Edda”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.10, maj 2017

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1819 (SJ: 348)

Teksten er etableret af Vibeke A. Pedersen

Punktkommentarer, indledning og tekstredigering er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Klaus Nielsen og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:1539

Den ny Udgave af Snorros Edda.

Længe var det et forgiæves Ønske blandt Vennerne af Hedenold, at see den prosaiske Edda, samt Skalda, fuldstændig og nøiagtig udgivet. Mindre Lyst end jeg kan dog Ingen have til at nedsætte den gamle Udgaves Værd, og harmeligt var det at høre, hvor haant mangen En lod om Resens Edda, som dog af den havde al sin Viisdom, og skulde vel baret sig for at giøre Magen til hvad han forsmaaede. Tvertimod, jeg mener, at ikke selv den fuldkomneste ny Udgave kan hos uvildige Mænd formindske Kiærligheden til den gamle, men bør netop minde os om dens uskatteerlige Fortjeneste; thi hvad er det, at man 1819, efter saa mange Forberedelser, nu, da Edda er vorden med Ære navnkundig, ei blot i alle de Nordiske Riger, men selv, trods Adelong, Schlötzer og Rühs, i hele det lærde Tydskland, *hvad er det* da at foranstalte en Udgave, *imod hvad det 1665 var*, da, udenfor Island, de Mænd vare snart talte, som kiendte Bogen af Navn, end sige de som vidste eller vilde vide Noget af dens Indhold at sige! Godt og glædeligt er det tilvisse, at alle Kilderne til Old-Kundskab oplades og renses; men det første Forsøg, som

aabenbar avlede de følgende, bør dog vist holdes høit i Ære, uagtet det var, hvad det nødvendig maatte være, høist ufuldkomment; og det Eneste jeg derfor veed at udsætte paa vor Landsmands Professor Rasks priselige Arbeide, er, at han i Fortalen til den Stokholmske Udgave, som han har besørget, kun med Schløtzers uværdige Spot anmærker Resens fortjenstlige Idræt; med den Mands Spot, hvis Udgave af Nestor, Efterslægten dog neppe vil sætte høit over Resens af Edda.

Men, som sagt, hvem der, med Forstand paa hvad Talen er om, betragter Resens Edda, hardtad som et Underværk i sin Tid, maa ogsaa nødvendig med taknemmelig Glæde modtage Rasks: et Værk, der kommer som det var kaldet, paa en Tid, da man baade har Trang, Lyst og Evne til at benytte det. I Resens Dage, indseer man let, at selv den allernøiagtigste Udgave paa Grund-Sproget, vilde ventelig været til slet ingen og allenfalds ei til hundrededelen saa megen Nytte, **A:1540** som den maadelige Text, ledsaget af en maadelig Oversættelse paa alle Boglærdes Tungemaal ∴ Latin. Nu derimod, da det Islandske Sprog finder daglig flere Dyrkere, og efterat Hjælpemidlerne dertil ved Rask ere saa anseelig forøgede, nu kan der, i denne Henseende, neppe times den boglærde Verden noget Bedre, end at de Mindesmærker paa Nordens Oldsprog, som fortjene at see Lyset, saa hurtigt, som mueligt, udgives *fuldstændig og nøiagtig*, uden at Tiden spildes med at pønse paa Oversættelse og Anmærkninger; thi hvad vi trænge til, er, uden alt formegen Møie at kunne oversee det Hele, og forvisse os om, *hvad* de Gamle have sagt; det Øvrige vil komme af sig selv, og, naturligviis, gennem Skiærsilden, komme langt renere og bedre, end den bedste Fortolker i sin Eenlighed, med al den ham muelige Flid og Indsigt, mægter at fremføre det.

Jeg veed det vel, saa tænke de fleste Boglærde ei, og derfor maa vi, blandt Andet, vel endnu en god Stund vente paa Commissions-Udgaven af Vøluspa og Havamal; men saaledes tænker dog, foruden min Ringhed, Professor Rask, og den Tænkemaade maa vi takke for, at vi taalmodigere kan vente paa nysnævnte Sange i Danmark, da de, ved Rasks Bistand, alt i Fjor hos vore Naboer saae Lyset. Denne Tænkemaade skyldes vi fremdeles Værket, jeg greb Pennen, for kortelig at anmelde, og som i Aar er udkommet under Titelen: Snorra Edda asamt Skaldur oc Þarmed fylgiandi Ritgiördum. Eptir gömlum Skinnbökum utgefin af R. Kr. Rask, et Værk, der, naar det, før sin Udgivelse, skulde været giennemarbejdet, neppe var kommet i vor Tid. Vel sandt, taalmodigere selv end Rolv Krake har alt for længe siden den lærde John Olavsøn fra Grunnavik, møisommelig i trende Folio-Bind bearbejdet Værket; men, skjøndt jeg just ikke, med Prof. Rask i hans Fortale, vil sige, at Vidtløftigheden bør afskrække Nogen, fra deri at søge Oplysning, vilde det dog sandsynligviis koste ligesaa megen Tid og Flid at forkorte og rette Arbejdet, som at gjøre

det paa fri Haand, og seent vil da Snorros Edda udkomme paa Dansk Grund, hvis man ikke i det Mindste vil indskrænke sig til at levere den med en blot la|A:1541tinsk Oversættelse. At det imidlertid var ønskeligt, snart at see Bogen udgivet her hjemme, vil Ingen nægte, som ynder Oldgranskningen, veed, hvor vanskeligt det er selv i Kiøbenhavn at faae Bøger fra Stokholm, og seer at Trykken i den Stokholmske Udgave er langt fra at være saa god og klar, som man maatte ønske, og i Danmark er vant til.

Værkets Indhold er nu kortelig: først Gylfaginning og Bragarædur, som af Professor Nyerups Oversættelse ventelig ere alle de danske Læsere, der bryde sig om Sligt, bekiendte, saa jeg derom kun vil tilføie, at Prof. Rask, mig synes med al Grund, anseer det for rimeligt, at Snorro er Forfatter til Gylfeginning, men neppe til Noget af der Følgende.

Dette Følgende er *Skalda*, hvortil man gierne kan regne ei blot Skaldskaparmal (Underviisning om Skialde-Sproget) og Bragarhættir (Oplysning om Vers-Arterne) men ogsaa Malfrædi (Grammaticalia) som slutter Værket, thi det Hele er skrevet med bestemt Hensyn paa Skialde-Konsten, og giver den Bøglærde en islandsk Poetik med tilhørende Prosodie, han, som Historiker, nødig skulde savne.

Uagtet jeg nu troer, man helst maa betragte *Skalda* som et Anhang til Konge-Speilet, og altsaa sætte Hoved-Nytten af dens Studium i den Fuldstændighed og Klarhed, Billedet af islandsk Videnskabelighed i Middel-Alderen derved kan vinde, saa er det dog ingenlunde den eneste Nytte; thi deels er *Skalda* uundværlig til at forstaae de mange Skialde-Kvad, der, om de end ei betyde Meget i Poesiens, dog have uopløselig indflettet sig i Folkenes Historie, og deels kan ikke blot et enkelt af de mange til Exempel anførte Vers, men selv en enkelt poetisk Benævnelse, og et blot Navn, som ellers ikke findes i islandske Skrifter, give uventet Oplysning i Old-Granskningen.

Til Beviis herpaa vil jeg anføre, hvad jeg blot ved en flygtig Læsning er stødt paa, og synes mig ei uvigtig; fornemmelig fordi det hardtad er blevet en Troes-Artikel i Old-Granskningen, at hvad der i Dannemarks Oldsagn ei kan belægges med et Islandsk Vidnesbyrd, skal agtes dødt og magtesløst.

|A:1542Af Saxos mange Fortællinger om Hadding, findes, saavidt jeg veed, ei andet Spor hos Islænderne, end nogle Riim, der ligne dem af Hadding og hans Dronning, men tillægges i Snorros Edda Niord og Skade. Mig faldt det nu vist nok aldrig ind, derfor at ringeagte det kostelige Sagn, eller at troe, det kun var en Forvanskning og Udsmykning af Mythen om Niord, thi dertil er det meget for dybt og skjønt, da man med Sandhed kan sige, det er Dane-Folkets Historie in nuce; men alligevel er det ikke uvigtigt, at Jetterne Hafli og Vagnhofth, hos hvem Hadding, efter Saxo,

opfostredes, findes nævnede som Jetter i Skalda (209 og 210) hvor ligeledes Harthgrepa (Harþgreip) staaer paa sit Sted, mellem Troldkvinderne.

Sammesteds gjenfinde vi Jetten Ofote, hvem Saxo, i sjette Bog, leilighedsviis nævner, som forrige Eiermand af den store Bulbider, Normændene flygtede for, og, skjøndt Thorfæus nok melder, at Ofote hos Islænderne fører Navn af Jette-Kongen, skulde jeg dog, indtil Videre, snart troe, at Stedet i Skalda er det eneste, der berettiger os til at ansee Ofote for en blandt Islænderne navnkundig Jette.

Dog, det Bedste er tilbage. Med Føie har man undret sig over, hos de gamle Islændere intet Spor at finde af det store, høistmærkværdige Sagn, om Amleth, der ene ved Saxo er os overantvordet. At den vel store, men dog alt for meget Større forsmaaende Gram, slaaer en Streg over Sagnet, og mener, at hele Talen om Amleths forstilte Daarskab er opløst ved den Bemærkning, at de nyere Islændere kalde en Daare Amlode; det er kun underligt, fordi man snarere skulde ventet, at denne skarpsindige Mand, der ellers ikke svor paa Islændernes Ord, og pleiede at raadføre sig med Angel-Sachserne, vilde sluttet, at Amleth var et Kiendings-Navn, der i Tidens Løb havde fortrængt Personens virkelige, en Formodning, som næsten bliver til Vished, naar man i de Angelsachsiske Ordbøger seer Æmelle oversat ved insipidus. Hvad man end siger, og hvad der end kan indvendes mod Fortællingen som Biographie, vedbliver Sagnet om Amleth ligefuldt at høre til de ypperste af alle Folkefærds Oldsagn, og at vente paa en Dansk **A:1543**Shakspear; men fornøieligt er det dog i Skalda (126) at finde Amlopa Qvern (*Amleths Mølle*) som et Skialde-Udtryk om *Havet*, thi disse Ord knytte sig ei blot til Navnet, men sees at være udsprungne af Sagnet hos Saxo, hvor man nok husker, Amleth kalder Havet den store Veir-Mølle, da Lurendreierne friste ham, ved ad pege paa Strand-Sand, og spørge om han har seet Mage til Meel.

Kan Sligt end ikke indgyde de ramme Islændere lidt mere Agtelse for Saxos Sagn, saa kan det dog indgyde Danske mere Mod til at holde paa dem, og dertil er det bestemt.

At det ogsaa har glædet mig, i Skalda (209) mellem navnkundige *Søkonger* at gjenfinde *Hnæf*, som jeg knap turde ventet at finde udenfor Bjovulfs-Drape, vil jeg her kun som i Forbigaaende anmærke, da neppe Nogen for det Første tager Deel deri.

N. F. S. Grundtvig.

